

Remissvar - Staten och kommunsektorn - samverkan, självstyrelse, styrning (SOU 2024:43)

Region Sörmland har erbjudits möjlighet att yttra sig gällande remissen Staten och kommunsektorn - samverkan, självstyrelse, styrning (SOU 2024:43).

Region Sörmland är enigt med det yttrande Sveriges Kommuner och Regioner lämnat. Givet de långtgående konsekvenser förslagen riskerar att få ser Region Sörmland också behov att yttra kompletterande resonemang avseende utredningens fyra författningsförslag samt delar som rör länsstyrelsernas och SKR:s roller.

Region Sörmland ser generellt positivt på en stärkt samverkan mellan staten, kommun- och regionsektorn, men anser att flera förslag riskerar försvaga självstyret och försvåra samverkan. Såväl de förslag som rör obligatoriska nämnder inom sjukvårdsregionerna som länsstyrelsernas och SKR:s roller innebär sådana risker.

Allmänna synpunkter

Det generella intrycket av utredningens förslag är att starkare statlig styrning ses som ett självändamål. Samverkan riskerar då upplevas som ett medel för målet om starkare statlig styrning. Om målet med, och spelregler som styr förutsättningarna för, samverkan är otydliga riskerar tvingande samverkan mellan parter gagna den större partens intressen. Det är då på bekostnad av den mindre parten.

Region Sörmland anser inte att utredningen motiveras tillräckligt varför de områden man valt att fokusera på är de mest relevanta för flernivåstyret att samverka kring. Avgränsningarna kan inte fullt ut härledas till kommittedirektiven och Region Sörmland upplever därför utredningens avgränsningar som godtyckliga.

Kapitel 1 Författningsförslag

1.1. Lag om regeringens överläggningar med kommuner och regioner

Region Sörmland **tillstyrker** förslaget om en lag för formaliserade överläggningar mellan regeringen och kommunsektorn. Ett tydligare och mer förutsägbart ramverk kan bidra till ömsesidig förståelse för sektorns

förutsättningar och stärka långsiktiga relationer mellan staten och regionerna.

1.2 Lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)

Region Sörmland **avstyrker** förslaget att regionerna i en samverkansregion ska ha skyldighet att bilda en gemensam nämnd eller ett kommunalförbund för samverkan med staten. En utgångspunkt för kommunal självstyrelse är att beslut i välfärden bäst fattas så nära verksamhet och medborgare som möjligt. Det är en del av det demokratiska fundamentet för kommunal självstyrelse. Ingreppet i regionernas organisationsfrihet bedöms därtill omotiverad.

1.3 Lag om ändring i kommunallagen (2017:725)

Region Sörmland **tillstyrker** förslaget om att förtydliga reglerna för deltagande på distans vid fullmäktige- och nämndsammanträden. Region Sörmland delar synen att sådana regler behövs för att säkerställa demokratisk funktion, särskilt under extraordinära omständigheter.

1.4 Förordning om ändring i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion

Region Sörmland **avstyrker** förslaget om obligatoriska regionala kommunråd vid länsstyrelserna. Den regionala utvecklingspolitiken har succesivt flyttats närmare medborgarna i Sveriges regioner. Det skulle vara olyckligt med en kursändring som både försvagar regionernas roll inom regional utveckling och skapar ytterligare otydligheter kring rollfördelning, hos regionerna såväl som länsstyrelserna.

Kapitel 11 Statens samverkan med kommuner och regioner

11.3 Informationsutbyte, dialog och samråd

Region Sörmland ser utmaningar i att statliga myndigheter brister i sin samordning, snarare än i kommun- och regionsektorernas förmåga att ta emot information. Region Sörmland framhåller därför att informationsflöden mellan stat och regioner bör ske direkt.

11.10 Länsstyrelsernas roll i samverkan

Regionerna har ett lagstadgat ansvar för att samordna den regionala utvecklingen. Att ge länsstyrelserna en mer operativ roll riskerar att skapa parallella strukturer, rollförvirring och ineffektivitet och ökad administrativ börda, utan att stärka samverkan.

Region Sörmland motsätter sig därför starkt förslaget att inrätta obligatoriska regionala kommunråd under länsstyrelsens ledning. Ett sådant

råd, där en av staten utsedd och därtill icke folkvald landshövding utser representanter bland kommunerna, innebär ett avsteg från närhetsprincipen och försämrar kraftigt den demokratiska legitimiteten. Närhetsprincipen handlar främst om ansvarsfördelningen mellan politik och förvaltning, samt utformningen av de lokala och regionala demokratiska processerna. Det handlar även om dialogen med medborgarna och deras möjlighet att i demokratiska val ställa ansvariga politiker till svars.

Region Sörmland anser att länsstyrelsernas roll bör renodlas till att stödja snarare än styra regional utveckling. Statliga myndigheter bör direkt stärka sin samverkan med regionerna för att förbättra effektiviteten och undvika onödiga mellanled.

Utredningens förslag föregriper dessutom det pågående utredningsarbetet inom SVESAM (Utredningen för Sveriges sammanhållna utveckling, LI 2024:06).

11.11 Samverkan i kris och krisberedskap

Region Sörmland instämmer att nuvarande strukturer för samverkan vid kriser i huvudsak är ändamålsenliga. Region Sörmland tillstyrker att länsstyrelserna fortsatt har det geografiska områdesansvaret men betonar frågan om rollfördelningen mellan länsstyrelser och regioner behöver behandlas i sin helhet.

Kapitel 12 SKR:s roll och insyn i dess verksamhet

Region Sörmland anser att utredningens förslag att begränsa antalet överenskommelser mellan staten och SKR samt att SKR ska omfattas av offentlighetsprincipen, riskerar att försämra SKR:s förmåga att företräda sina medlemmars intressen. Förslagen innebär i praktiken att SKR:s roll gentemot staten försvagas. Det innebär också en starkare statlig styrning för organisationens medlemmar utan tydliga samverkansvinster för flernivåstyrets aktörer. Riktade statsbidrag är mycket utmanande att hantera på lokal och regional nivå. Dessutom står sällan nyttan för den enskilda kommunen eller regionen i proportion till den administrativa bördan.

Kapitel 15 Deltagande på distans

Region Sörmland ställer sig positiva till förslag till ändringarna i kommunallagen (2017:725), KL, genom förslagen till förtydliganden i lagstiftningen. Ur ett kommunaldemokratiskt perspektiv är det av största vikt att de formella förutsättningarna att fatta politiska beslut är robusta.

Ändringen i 5 kap. 1 § KL som tar bort kravet att samtliga deltagare ska kunna se och höra varandra och istället ger ordförande ansvaret att säkerställa att identifieringen av de som deltar och att de som deltar kan följa sammanträdet är positivt. Beroende på deltagarens internetuppkoppling kan ljud- och bildöverföring minska kvaliteten på ett videomöte och i värsta fall göra så att samtalet bryts. Av den anledningen kan den föreslagna uppluckringen av kraven på bild- och ljudöverföring underlätta digitala sammanträden.

Regionen ställer sig även positiva till ändringen i 6 kap. 24 § KL som öppnar upp för fullmäktige att besluta om samtliga ledamöter får delta på distans på ett nämndsammanträde eller inte. Det är, som förslaget skriver, viktigt att fullmäktige vid ett sådant beslut beaktar om sammanträden med ärenden som omfattas av sekretess får ske på distans och i vilken utsträckning.

Regionen ser en risk i att förändringarna kan öppna upp för fler digitala sammanträden vilket kan vara kostnadsdrivande i form av ökade kostnader för IT-utrustning. Regionen instämmer därför i förslagets bedömning att digitala sammanträden ska ses som ett komplement till fysiska sammanträden.

REGION SÖRMLAND

Christoffer Öqvist (M)
Regionstyrelsens ordförande

Magnus Johansson
Regiondirektör